

Conxa Comas Riu

REFLEXIONS. NO VOLDRIA REPETIR EL SOFRIMENT

Saps quan tanques els ulls i penses: "l'inevitable ja ve, però ja vindrà?". I jo faig veure que no..., eh? Faig veure que no m'entero de res, no passa res. Doncs jo més aviat tinc aquesta impressió; que vaig fer aquest tipus de reacció, de dir: "ja em caurà, el que m'ha de caure, ja em caurà. Jo vinc a treballar, me'n vaig amb els nens i tal, i com si no sabés". És a dir, jo vaig tenir un paper molt poc polític en aquell moment.

A mi em va semblar que hi havia una balança, que hi havien dues coses a la balança, i la meva va quedar clara on era. Per mi era primer la protecció dels meus fills que no pas tot *lo* altre.

És que des d'una òptica política, jo penso que, és clar, que això deuria ser molt mal vist, eh? Perquè jo no em vaig implicar gens en aquesta arribada i tal... Però, des d'una òptica personal, no crec que fes malament, tampoc, de seguir aquest meu impuls.

Jo sempre dic que si tornés a viure no voldria viure el mateix.

A veure, jo crec que vam militar en aquells anys perquè hi havia quasi bé això... Una pressió... —com t'ho explicaria, jo?—, per mi, ètica, de fer alguna cosa en contra de la dictadura. Això penso que molta gent podria compartir amb mi, però... És que en aquest moment, si em miro els documents de l'època —que encara me n'he mirat alguns, eh?—, em fan riure. És a dir, penso: "com podíem subscriure aquelles coses?". Els trobo molt i molt xocants.

Hi ha gent que continua pensant que les coses havien d'anar per allà on es deia. Jo crec que no. Jo, de veritat, el patiment personal no el voldria tornar a passar. Això, per mi, va ser... Però, a més, jo recordo també, amb molta duresa, quan militava a Barcelona com a estudiant. Doncs a les sis del matí, a les boques de metro a tirar papers, i el fogó, el company aquell que l'enganxaven i que l'havien detingut... Tot amb molta angoixa, el no poder dormir la nit anterior... És a dir, hi ha gent que jo penso que la descàrrega d'adrenalina i la militància a aquests nivells li donava vida. En canvi, personalment això només m'ha generat angoixa i ansietat, i no hi voldria tornar a passar. És a dir, el sofriment no el voldria tornar a passar. I malgrat això, penso que llavors és lògic que lluitéssim contra una cosa que,

vitalment, vivencialment, no podies compartir a cap nivell. Però, en fi, jo penso que vam pagar un preu, també.

Hi havia una concepció claríssima que les dones, diguem... intel·lectualment, no arribàvem a segons on. Ja servíem, per a certes coses! Però que no donàvem la talla en aquest tipus de discussions. Clar, jo, llavors, em sentia acomplexada en aquell moment, perquè realment aquella discussió no m'interessava. Ara, amb la meua perspectiva d'ara, penso: "doncs sort que no t'interessava, no?". Perquè me'n vaig sortir gràcies a això, diguem, de pensar altres coses i tal...

Però a l'hora de discutir, cap d'aquests companys que tenien claríssim que els drets de les dones pam, pam, pam, pam... Ningú deia: "escolta'm, callem, que ara aquí hi ha persones que no parlen i que parlin, entens?". És a dir, a dintre el foc de la discussió això no es donava mai. Per tant, jo penso que estava molt poc interioritzat a dintre les persones i a dintre dels partits que les dones podíem jugar un altre paper, i així ha anat.

[És] molt curiós de veure com, posteriorment, moltes dones que vam militar políticament en aquells anys seguim militant ara en associacions de dones o en grups de dones, i no en partits polítics. Aquest és el meu cas, però el de moltes altres dones que conec, també. És a dir, que ens hem sentit més còmodes en un altre tipus de situació que no és la de militar políticament directament.